

Dun & Bradstreet Credit AB

Diarienummer:
IMY-2024-7518

Datum:
2024-09-05

Beslut efter tillsyn enligt kreditupplysningslagen – Dun & Bradstreet Credit AB

Integritetsskyddsmyndighetens beslut

Integritetsskyddsmyndigheten konstaterar att Dun & Bradstreet Credit AB (organisationsnummer 556485-5582) lämnar ut uppgifter om fysiska personers förvaltare i kreditupplysningar utan att säkerställa att uppgifterna är riktiga för ett kreditupplysningsändamål. Dun & Bradstreet Credit AB har därmed behandlat personuppgifter i strid med artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.¹

Integritetsskyddsmyndigheten förelägger med stöd av artikel 58.2 d i dataskyddsförordningen Dun & Bradstreet Credit AB att, senast tre månader från det att detta beslut vunnit laga kraft, behandla uppgifter om förvaltare på följande sätt.

När Dun & Bradstreet Credit AB lämnar ut uppgift om förvaltare som är begränsat i omfattning såvitt gäller förvaltning av egendom i en kreditupplysning ska uppgift om på vilket sätt förvaltare är begränsat såvitt avser förvaltning av egendom framgå.

Redogörelse för ärendet

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har inlett tillsyn mot Dun & Bradstreet Credit AB (D&B) i syfte att utreda hur D&B generellt sett behandlar uppgifter om förvaltare som anordnats i enlighet med 11 kap. 7 § föräldrabalken (1949:381) för kreditupplysningsändamål.

Av D&B:s yttrande framgår i huvudsak följande.

D&B inhämtar uppgifter om enskilda personers förvaltare från kungörelser som återfinns i Post- och Inrikes Tidningar (PoIT). De uppgifter som inhämtas och registreras i D&B:s kreditupplysningsregister avseende förvaltare är följande:

- Personnummer och
- Information om ekonomiskt förvaltare (förvalta egendom).

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Uppgift om i vad mån och i så fall på vad sätt ett förvaltarskap såvitt avser egendom är begränsat hämtas inte in från PoIT. D&B registrerar aldrig uppgifter om förvaltarskap för att "bevaka rätt" eller "sörja för person". D&B hämtar således endast delar av uppgifter om enskilda personers förvaltarskap ur kungörelsen i PoIT. Skälet till att D&B inhämtar och registrerar endast uppgifter om att det finns ett ekonomiskt förvaltarskap är att det är den information som enligt D&B:s bedömning är relevant för att göra en kreditbedömning. Dessutom är D&B angeläget om att inte registrera fler personuppgifter än vad som är relevant för just kreditbedömningen. D&B lämnar ut uppgift om förvaltarskap endast när förvaltarskapet gäller "förvalta egendom" vilket är den enda juridiskt relevanta uppgiften för kreditgivare och marknadsbolag när dessa ska säkerställa att obehöriga avtal inte ingås samt att kreditbedömning grundas på relevant data.

Det föreligger inga direkta hinder som sådant att inhämta fullständig uppgift om förvaltarskap. Det är dock inte praktiskt möjligt att registrera den specifika detaljerade informationen om förvaltning som kan förekomma i en kungörelse. Syftet med registreringen av förvaltarskap är att frågeställaren ska erhålla information om de personer som av tingsrätten har blivit förordnade förvaltare av typ "förvalta egendom". Ur ett kreditperspektiv är anordnat förvaltarskap kopplat till egendom/ekonomi den centrala informationen att fånga och tillhandahålla till frågeställaren. Registrering av uppgifter av omfattande och detaljerad karaktär, kommer inte tjäna syftet med begäran om kreditupplysning.

Motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

I 5 § första stycket kreditupplysningslagen (1973:1173) anges att kreditupplysningsverksamhet ska bedrivas så att den inte leder till otillbörligt intrång i personlig integritet genom innehållet i de upplysningar som förmedlas eller på annat sätt eller till att oriktiga eller missvisande uppgifter lagras eller lämnas ut. För sådan behandling av personuppgifter som omfattas av dataskyddsförordningen gäller i stället artikel 5 i den förordningen.

Det framgår av artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen att personuppgifter ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (laglighet, korrekthet och öppenhet).

Av artikel 5.1 c framgår att uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering).

Enligt artikel 5.1 d dataskyddsförordningen ska personuppgifter som behandlas vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål (riktighet).

Av 6 § första stycket kreditupplysningslagen framgår att personuppgifter som avses i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen (känsliga personuppgifter) inte får behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Det hindrar inte att uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken behandlas.

Av 12 § kreditupplysningslagen följer att för det fall en uppgift som behandlas i kreditupplysningsverksamhet eller som har lämnats i en kreditupplysning är oriktig eller

missvisande eller annars har behandlats i strid med lagen eller dataskyddsförordningen ska den, om den förekommer i register, rättas, kompletteras eller raderas.

Av 11 kap. 7 § första och andra stycket föräldrabalken framgår att om någon som befinner sig i en sådan situation som anges i 4 § är ur stånd att vårda sig eller sin egendom, får rätten besluta att anordna förvaltarskap för honom eller henne. Förvaltarskap får dock inte anordnas, om det är tillräckligt att godmanskap anordnas eller att den enskilde på något annat, mindre ingripande sätt får hjälp.

Förvaltaruppdraget ska anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde. Rätten får överlåta åt överförmyndaren att närmare bestämma uppdragets omfattning.

Av 11 kap. 8 § föräldrabalken framgår att trots ett förvaltarförordnande enligt 7 § har den som avses med förordnandet rätt att själv

1. sluta avtal om tjänst eller annat arbete,
2. förfoga över vad han eller hon genom eget arbete har förvärvat efter det att förvaltare har förordnats, liksom avkastningen av sådan egendom och vad som har trätt i egendomens ställe samt
3. förfoga över vad han eller hon efter det att förvaltare har förordnats får genom gåva, testamente eller förmånstagarförordnande vid försäkring, pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande eller sparande i en sådan PEPP-produkt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1238 under villkor att egendomen inte ska omfattas av förvaltarens rådgighet.

Om det finns särskilda skäl för det, får dock rätten föreskriva att förvaltaruppdraget ska omfatta även förhållanden som avses i första stycket.

Av 11 kap. 27 § föräldrabalken framgår att rätten genast ska kungöra beslut om anordnande eller upphörande av förvaltarskap i Post- och Inrikes Tidningar. Sådan kungörelse ska också ske av beslut om jämkning av förvaltarskaps omfattning enligt 23 §.

Uppgift om förvaltarskap

Behandling av känsliga personuppgifter är som utgångspunkt förbjuden enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen. På vissa villkor kan sådan behandling dock vara tillåten. Ett sådant villkor är om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, som står i proportion till det eftersträfvade syftet, är förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehåller bestämmelser och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g).

I 6 § kreditupplysningslagen finns ett generellt förbud mot behandling av känsliga personuppgifter i kreditupplysningsverksamhet.

Den 1 januari 2024 infördes ett uttryckligt lagstöd i 6 § kreditupplysningslagen för behandling av uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken i kreditupplysningsverksamhet (prop. 2023/24: 23). Regeringen konstaterade att för att en uppgift ska få hanteras i kreditupplysningsverksamhet krävs att den är nödvändig

för kreditupplysningsändamålet. Mot bakgrund av detta ansåg regeringen att det saknades skäl att i lag ange att endast uppgifter om förvaltare med avseende på att förvalta egendom får hanteras i kreditupplysningsverksamhet. Vilka uppgifter med avseende på förvaltare som behövs för kreditupplysningsändamål fick i stället bedömas av rättstillämparen i det enskilda fallet.

När en hjälpbehövande inte kan vårda sig själv och sina tillgångar kan en förvaltare förordnas enligt 11 kap. 7 § första stycket föräldrabalken. Ett förvaltare är en tvångsåtgärd och får bara anordnas när ett godmanskap inte är en tillräcklig hjälp. Det är tingsrätten som avgör om någon ska ha förvaltare. Genom att en förvaltare förordnas mister den enskilde hela eller delar av sin rättshandlingsförmåga. Ett förvaltare är således en mycket ingripande åtgärd och får därför endast anordnas om det inte är tillräckligt att en god man förordnas.

Förvaltare kan omfatta en eller flera av de tre nedanstående delarna.

- Förvalta egendom: Betala räkningar, sanera eventuella skulder och se till att kapital är placerat på ett tryggt sätt.
- Bevaka rätt: Ansöka om bidrag och insatser, om nödvändigt överklaga beslut, teckna avtal eller företräda huvudmannen exempelvis i en bostadsförsäljning eller i dödsbo.
- Sörja för person: Se till att huvudmannen har en meningsfull fritid, ett bra boende och att dennes medel används på bästa sätt.²

En del angelägenheter av ekonomisk eller personlig natur omfattas enligt 11 kap. 8 § föräldrabalken inte av ett förvaltare. Huvudregeln är att en person som är satt under förvaltare ska ha rätt att sluta avtal om tjänst eller annat arbete samt att förfoga över vad denne har förvärvat genom eget arbete sedan förvaltare förordnats. Det gäller även avkastning av, och substitut för, sådan egendom, samt vad denne har fått genom bland annat gåva eller testamente, under villkor att egendomen inte ska omfattas av förvaltarens rådighet. I särskilda fall kan även detta omfattas av förvaltare, exempelvis vid fall av missbruk eller förödelse av egendom.

Eftersom ett förvaltare anses vara ett stort ingrepp i den personliga integriteten gör tingsrätten en mycket restriktiv bedömning. Den enskilde får alltid uttala sig om ifall denne ska bli satt under förvaltare. En genomgående tanke vid förvaltareinsitutets införande var att ingen människa ska utsättas för ett större ingrepp i den personliga integriteten än vad som är klart befogat i det enskilda fallet.³

Bestämmelsen i 11 kap. 7 § andra stycket föräldrabalken behandlar förvaltarens omfattning. Där framgår att förvaltareupdraget ska anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde. För att förvaltarens omfattning i så stor mån som möjligt ska kunna anpassas till den enskildes behov kan förvaltarens omfattning behöva anges detaljerat. En förvaltare kan exempelvis få i uppdrag att förvalta all en hjälpbehövandes egendom, men förvaltarens omfattning kan även begränsas ytterligare till att endast gälla viss egendom, vissa inkomster eller delar av inkomster eller till att avse endast ingående av kreditköpsavtal eller liknande. Innebörden är att en enskilds

² Information om förvaltare på Sveriges Domstolars webbplats daterad 2021-02-17

³ Prop. 1987/88:124, s. 250

rättshandlingsförmåga inte ska begränsas i större omfattning än vad som är befogat i det enskilda fallet.

Integritetsskyddsmyndighetens bedömning

Uppgift om att en enskild person anordnats förvaltare kungörs i PoIT. Av kungörelsen framgår förvaltarens omfattning. Förvaltarens omfattning kan omfatta förvaltning av den enskildes egendom, bevaka den enskildes rätt och att sörja för den enskildes person. Vad gäller förvaltning av den enskildes egendom kan förvaltarens omfattning vara begränsad på olika sätt. D&B hämtar in och registrerar uppgifter från PoIT endast om att det finns ett förvaltarens såvitt avser förvaltning av den enskildes egendom. D&B hämtar dock inte in uppgift om i vad mån det ekonomiska förvaltarens omfattning är begränsad. När D&B sedan lämnar ut uppgift om att den registrerade anordnats förvaltarens enligt 11 kap. 7 § första stycket föräldrabalken såvitt avser förvaltning av egendom i kreditupplysningar lämnar D&B ut uppgift om den registrerades personnummer och uppgiften "förvaltare förordnad för personen". Det lämnas i anslutning till dessa uppgifter inte någon information om i vad mån, och i så fall på vilket sätt, det ekonomiska förvaltarens omfattning är begränsad.

IMY konstaterar att uppgift om att det anordnats förvaltarens såvitt avser förvaltning av egendom för den enskilde är en uppgift som är relevant enligt artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen för ett kreditupplysningsärendamål.

Enligt artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen ska personuppgifter som behandlas vara riktiga och om nödvändigt uppdaterade.

Ett förvaltarens såvitt avser förvaltning av egendom är ofta begränsat enligt 11 kap. 7 § andra stycket föräldrabalken. Förvaltarens omfattning kan exempelvis vara begränsat till att avse förvaltning av ett av huvudmannens transaktionskonton. Huvudmannen har i övrigt kvar sin rättshandlingsförmåga.

Syftet med 11 kap. 7 § andra stycket föräldrabalken är att en enskilds rättshandlingsförmåga inte ska begränsas i större omfattning än vad som är befogat i det enskilda fallet. I förarbetena framhålls att det ligger i förvaltarens konstruktion att det ska vara flexibelt och anpassas till huvudmannens behov i varje särskilt fall.

IMY konstaterar att en frågeställare som tar del av en kreditupplysning som innehåller uppgiften "förvaltare förordnad för personen" kan antas dra slutsatsen att den omfrågade saknar rättshandlingsförmåga helt och hållet. Denna slutsats är inte korrekt om den omfrågade har ett begränsat förvaltarens såvitt avser förvaltning av egendom.

Om den omfrågades förvaltarens är i någon mening begränsat såvitt gäller förvaltning av egendom finns det risk för att en frågeställare fattar ett felaktigt ekonomiskt beslut som baseras på ofullständiga uppgifter om förvaltarens omfattning. En uppgift om att en förvaltare är förordnad för den omfrågade utan att det samtidigt framgår att förvaltarens såvitt avser förvaltning av egendom är begränsat är således missvisande för ett kreditupplysningsärendamål. För det fall D&B lämnar ut en kreditupplysning med uppgift om att den omfrågade har anordnats förvaltarens ska därför uppgiften om förvaltarens i förekommande fall kompletteras med uppgift om att förvaltarens är begränsat såvitt avser förvaltning av egendom och på vilket sätt förvaltarens avseende förvaltning av egendom är begränsat.

IMY konstaterar sammanfattningsvis att D&B har behandlat personuppgifter som inte är riktiga i förhållande till ett kreditupplysningsändamål genom att lämna ut uppgifter om förvaltare såvitt avser egendom i kreditupplysningar utan att i förekommande fall samtidigt lämna ut uppgift om att förvaltare såvitt avser förvaltning av egendom är begränsat och på vilket sätt förvaltare är begränsat såvitt avser förvaltning av egendom. D&B har därmed inte följt principen om riktighet i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.

Val av korrigerande åtgärder

Om det skett en överträdelse av dataskyddsförordningen och/eller kreditupplysningslagen har IMY ett antal korrigerande befogenheter att tillgå enligt artikel 58.2 a-j i dataskyddsförordningen. Tillsynsmyndigheten kan bland annat förelägga den personuppgiftsansvarige att se till att behandlingen sker i enlighet med förordningen och om så krävs på ett specifikt sätt och inom en specifik period. Av artikel 58.2 följer att IMY i enlighet med artikel 83 ska påföra sanktionsavgifter utöver eller i stället för andra korrigerande åtgärder som avses i artikel 58.2, beroende på omständigheterna i varje enskilt fall. I artikel 83.2 anges de faktorer som ska beaktas för att bestämma om en administrativ sanktionsavgift ska påföras, men också vad som ska påverka sanktionsavgiftens storlek. Av central betydelse för bedömningen av överträdelsens allvar är dess karaktär, svårighetsgrad och varaktighet. Om det är fråga om en mindre överträdelse får tillsynsmyndigheten, enligt skäl 148 i dataskyddsförordningen, utfärda en reprimand i stället för att påföra en sanktionsavgift.

IMY ska välja en korrigerande åtgärd som är effektiv och avskräckande, men samtidigt proportionell, dvs. rimlig i förhållande till typen av överträdelse, hur allvarlig överträdelsen är och vilka följder den får.

IMY anser att de brister avseende riktighet som konstaterats i ärendet kan åtgärdas genom att D&B med stöd av artikel 58.2 d i dataskyddsförordningen föreläggs att behandla uppgift om förvaltare på ett sådant sätt att behandlingen sker i enlighet med kraven i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.

D&B ska därför föreläggas att när uppgift om ett förvaltare som är begränsat såvitt avser förvaltning av egendom lämnas ut i en kreditupplysning ska uppgift lämnas om på vad sätt förvaltare är begränsat såvitt avser förvaltning av egendom.

IMY anser att det är rimligt att D&B ges möjlighet att inom tre månader från det att beslutet vinner laga kraft införa nödvändiga rutiner för att efterleva föreläggandet.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Catharina Fernquist efter föredragning av seniora juristen Hans Kärlöf.

Catharina Fernquist, 2024-09-05 (Det här är en elektronisk signatur)

Kopia till:
Justitekanslern

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Integritetsskyddsmyndigheten. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Integritetsskyddsmyndigheten senast tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Integritetsskyddsmyndigheten sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning. Även Justitiekanslern får överklaga beslutet för att tillvarata allmänna intressen. Tiden för överklagande för Justitiekanslern räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Ni kan e-posta överklagandet till Integritetsskyddsmyndigheten om det inte innehåller några integritetskänsliga personuppgifter eller uppgifter som kan omfattas av sekretess. Myndighetens kontaktuppgifter framgår av beslutets första sida.